22/04/2019

“Εάν δεν αγαπούσαμε το χρήμα δεν θα υπήρχε”

/ Γνώμες

Σπύρος Α. Λαζάρου, M.D. Πλαστικός Κρανιογναθοπροσωπικός & Επανορθωτικός Χειρουργός

Ο απόστολος Παύλος στην επιστολή του προς Τιμόθεο, αναφέρεται στον εαυτό του χαρακτηρίζοντάς τον ως αρχιαμαρτωλό. Με εκπλήσσει πως ο Θεός εμπιστεύεται τον εαυτό Του – γιατί το Ευαγγέλιο είναι ο ίδιος ο Ιησούς – στους αμαρτωλούς, πρώτος εκ των οποίων εδώ σήμερα είμαι σίγουρα εγώ, μόνο και μόνο γιατί στέκομαι εδώ να σας μιλήσω. Αλλά παίρνω θάρρος από το ότι η δικιά Του αγάπη είναι απείρως μεγαλύτερη από την δικιά μου αμαρτία και ότι Αυτός θα αναπληρώσει τα κενά.

Λυπάμαι που δεν σας γνωρίζω προσωπικά. Αυτό είναι ένα σημαντικό κενό που θα πρέπει να γεφυρώσει ο Θεός.

Δεν σας μιλώ ως ακαδημαϊκός θεολόγος αλλά ως ένας χριστιανός σε μια πορεία,

πορεία απορίας. Σήμερα θα μοιράσω μαζί σας τις ποιο πρόσφατες σκέψεις, ανακαλύψεις, και εκπλήξεις μιλώντας για αυτό που απασχολεί σχεδόν όλους σήμερα και για το οποίο οι Γραφές αναφέρονται περισσότερο από την ίδια την αγάπη – το χρήμα!

Το χρήμα, ή οι σχέσεις μας με αυτό, είναι λίαν θεολογική υπόθεση γιατί η αγάπη του είναι η πηγή όλου του κακού λέει ο Παύλος. Εάν δεν αγαπούσαμε το χρήμα δεν θα υπήρχε.

Ο τίτλος της ομιλίας μου, ομιλίας που θα ήθελα να γίνει διάλογος, αναφέρεται σε συμβάν στο οποίο οι τρεις Ευαγγελιστές αναφέρονται. Ένας νεαρός πλούσιος, αγωνιά για την σωτήρια του. Πλησιάζει τον καλό δάσκαλο ο οποίος τον θέτει ενώπιον διλήμματος: ή είναι Θεός γιατί μόνο ο Θεός είναι καλός, ή είναι τσαρλατάνος. Αυτό έχει και μια σημασία και για μας – η θεολογούμε (μιλά ο Κύριος μέσα από εμάς) ή στην καλύτερη περίπτωση και επιεικώς, χαζό/εμπαθολογούμε. Ο νεαρός μάλλον το αγνοεί αυτό και ο Ιησούς τον προτρέπει στην υπακοή του δεκαλόγου. Του νεαρού δεν του αρκεί αυτό. Δεν έχει αίσθηση του βάθους και πλάτους του νόμου που ο Ιησούς δίνει στον νόμο, αλλά έχει αίσθηση ότι δεν αρκεί αυτό. Κάτι τον αφήνει υπαρξιακά ακάλυπτο. Τότε ο Ιησούς τον πηγαίνει στην καρδιά του θέματος. Πούλησε τα όλα, δώστα στους φτωχούς και ακολούθα με. Δηλαδή αντικατέστησε τα φθαρτά πλούτη (στα οποία έχεις προσηλωθεί, έχεις ταυτίσει τον εαυτό σου, έχεις γίνει αυτάρκης) με τα άφθαρτα και αιώνια πλούτη.

Επώδυνη συμβουλή. Ο νεαρός φεύγει απογοητευμένος γιατί είχε πολλά. Και τότε ο Χριστός λέει το συγκλονιστικό, οποίος εμπιστεύεται στα πλούτη δύσκολα θα μπει στο παράδεισο. Γιατί ο Θεός είπε ότι είναι ποιο εύκολο η καμήλα να περάσει από την τρυπά της βελόνας παρα ένας πλούσιος να σωθεί και δεν είπε χίλια-δυό αλλά αμαρτήματα που μας δημιουργούν περισσότερη απέχθεια όπως, ας πούμε η παιδεραστία ή ο φόνος ή ο ομοφυλοφιλία ή η πορνεία. Γιατί εστίασε στον πλούσιο, στα πλούτη; Διότι ο Ιησούς δεν είναι ηθικιστής. Διότι από την αμαρτία ως κακή πράξη μετανοείς. Διότι μια πόρνη, που λέει ο λόγος, μπορεί να λειτουργήσει και ενωτικά κάποια στιγμή. Και η σωτηρία είναι η ενότητα.

Όμως τα πλούτη, επειδή συσσωρεύονται, από την φύση τους διασπούν.

Όμως η αντίδραση των αποστόλων είχε πάρα πολύ ενδιαφέρον. Ποιος γίνεται να σωθεί; Δηλαδή οι απόστολοι δεν αντιλήφθηκαν τα λόγια του Ιησού ως να αφορούσαν κάποια ολιγαρχία του Κολωνακίου ή της Εκάλης. Ως απλοί άνθρωποι είδαν το βαθύτερο πνευματικό νόημα στα λόγια του Χριστού. Ο πλούσιος είναι ένας φτωχός με χρήμα και ο φτωχός είναι απλός ένας που αναζητά τον πλούτο. Δηλαδή οι απόστολοι καταλάβαιναν ότι όλοι ποθούν πράγματα, ότι νομίζουν ότι η

σωτηρία τους έγκειται στην απόκτηση κάποιων υλικών αγαθών. Δηλαδή κατανοούν την ανθρώπινη κτητικότητα.

Στην ιστορία ωριμάζουν δυο βασίλεια, του μαμμωνά και του Ιησού μας λέει ο Κύριος. Ενώ ο Θεός τα είπε όλα καλά ο άνθρωπος παρήγαγε αξίες δικές του, ένα άλλο μέτρο αξιών. Και ενώ ο Θεός τα πρόσφερε όλα κοινά, εμείς τα ιδιωτικοποιήσαμε. Και τις αξίες μας τις μεταφέραμε σε έναν αφηρημένο χώρο που το λέμε χρήμα.

Το χρήμα ΔΕΝ είναι δεδομένο. Δεδομένες είναι οι σχέσεις μέσα σε μια κοινωνία. Το είδος των σχέσεων δεν είναι δεδομένο, και το χρήμα είναι είδος σχέσης δεν είναι σχέση. Είναι μορφή σχέσης ή, μάλλον καλύτερα, μάσκα σχέσης, υποκατάστατο σχέσης: υποκαθιστά την άμεση (λογική και αισθητική) σχέση με ένα φαντασιακό σύστημα αξιολόγησης των πραγμάτων και των έργων.

Με άλλα λόγια: αντικαθιστά την προσωπική σχέση με έναν ολοκληρωτισμό (totalitarianism), αυτόν της καθολικής υποταγής όλων των πραγμάτων και όλων των έργων σε έναν μοναδικό μηχανισμό αξιολόγησης => νοηματοδότησης. Το χρήμα δεν είναι απλώς ένα μέσον συναλλαγής. Το χρήμα είναι ένα σύστημα αξιών που βγαίνει από την φαντασία των ανθρώπων και επιβάλλεται στην κτίση. Είτε η τιμή του κάθε πράγματος επιβάλλεται από ένα politburo του κεντρικού κράτους είτε δημοκρατικά από το σύνολο των πολιτών στην δήθεν ‘ελεύθερη’ αγορά το ίδιο είναι. Είναι η προσπάθεια αντικειμενικοποιήσεως της κτίσης όλης, την έκπτωσή της σε νεκρό υλικό προς δικιάς μας κτήσης, υποταγής και κατάχρησης.

Η ουτοπικότητα-φαντασιακότητα αυτού του μηχανισμού γίνεται φανερή στο διαρκές αίτημα κάθε χρηματοοικονομικού μορφώματος για «αειφορία» (=»ανάπτυξη» χωρίς τέλος, ή σωστότερα, επέκταση χωρίς όρια). Η φύση έχει όρια, το χρηματικό κέρδος δεν έχει, γιατί απλούστατα είναι μια φαντασίωση, ένα φάντασμα του νου που θέλει να γίνει κριτής και αξιολογητής και κυρίαρχος όλης της κτίσης.